

Kartka z kalendarza - maj 2019

1.05. **MIĘDZYNARODOWE ŚWIĘTO PRACY** - obchodzone w Polsce od 1890 roku dla upamiętnienia wydarzeń, które miały miejsce w Chicago podczas strajku, będącego częścią ogólnopolskiej kampanii na rzecz wprowadzenia 8-godzinnego dnia pracy

(15) - 2004 - **PRZYJĘCIE POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ** (wraz z dziewięcioma innymi państwami) - na mocy tzw. Traktatu akcesyjnego podpisanego 16 IV 2003 r. w Atenach.

2.05. **DZIEŃ FLAGI RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ** - święto wprowadzone na mocy ustawy z 20 lutego 2004 roku w celu popularyzowania wiedzy o polskiej tożsamości i symbolach narodowych.

DZIEŃ POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ

ŚWIĘTO ORŁA BIAŁEGO

(500) - 1519 - zm. **LEONARDO DA VINCI**, włoski malarz, rzeźbiarz, architekt i urbanista, teoretyk sztuki, technik, filozof, badacz przyrody okresu renesansu, jeden z największych malarzy wszech czasów i prawdopodobnie najwszechstronniej utalentowana osoba w historii, autor słynnych obrazów m.in. *Mona Lisa*, *Ostatnia Wieczerza*, odkrywca wynalazków technicznych i naukowych, ur. 15.04.1452

(140) – 1879 – ur. **HELENA RADLIŃSKA**, pedagog, historyk oświaty, działaczka oświatowa, społeczna i polityczna, organizator i teoretyk bibliotekarstwa, autorka badań oraz publikacji z zakresu czytelnictwa, bibliotekoznawstwa i książki, zm. 10.10.1954 (65. rocznica)

(65) – 1954 - Inauguracja działalności warszawskiego **Studenckiego Teatru Satyryków – STS** działającego do 1975 r.

3.05. **ŚWIĘTO NARODOWE** – uchwalenie KONSTYTUCJI 3 MAJA

ŚWIATOWY DZIEŃ WOLNOŚCI PRASY

DZIEŃ BEZ KOMPUTERA

(500) - 1469 - ur. **NICCOLO MACHIABELLI**, florencki historyk, dyplomata, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli renesansowej myśli politycznej, twórca doktryny politycznej zwanej makiawelizmem, autor m.in. traktatu *Książe*, zm. 21.06.1527

4.05. (90) - 1929 – ur. **AUDREY HEPBURN** amerykańska aktorka, modelka i działaczka humanitarna, pochodzenia brytyjsko- holenderskiego, twórczyni m.in. jednej z najświetniejszych ról kobiecych w historii kina amerykańskiego w filmie *Śniadanie u Tiffaniego*, zm. 20.01.1993

(80) - 1939 – ur. **AMOS OZ**, izraelski pisarz, eseista i publicysta piszący w języku hebrajskim, autor powieści, opowiadań, esejów literackich i politycznych, wzywających do kompromisu między Izraelem a Palestyńczykami, m.in. opowiadań *Tam, gdzie wyją szakale*.

5.05. **DZIEŃ WALKI Z DYSKRYMINACJĄ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH** - święto to, zapoczątkowane przez Francuzów na początku lat 90. XX wieku, jest sprzeciwem wobec dyskryminacji osób niepełnosprawnych - zarówno w życiu codziennym, jak i w pracy czy w urzędzie.

(200) - 1819 – ur. **STANISŁAW MONIUSZKO**, kompozytor, organista, dyrygent i pedagog, twórca polskiego stylu narodowego w operze, autor słynnych dzieł operowych m.in. *Halka*, *Straszny dwór*, zm. 4.06.1872

(390) - 1629 - zm. **SZYMON SZYMONOWIC**, poeta, humanista, autor arcydzieł polskiego sielankopisarstwa, jeden z założycieli Akademii Zamojskiej w Zamościu, ur. 24.10.1558

(70) – 1949 – zm. **MAURICE MAETERLINCK**, belgijski dramaturg, poeta i eseista, tworzący w języku francuskim, twórca dramatu symbolistycznego, m.in. *Ślepców*, *Intruza*, laureat Literackiej Nagrody Nobla w 1911 r., ur. 29.08.1862

6.05. **EUROPEJSKI DZIEŃ BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO** - celem święta jest uświadamianie kierowców, jak duże znaczenie ma bezpieczna jazda – zgodnie z przepisami i zdrowym rozsądkiem.

(115) - 1904 - ur. **HARRY MARTINSON**, szwedzki pisarz, dramaturg, malarz, przedstawiciel tzw. literatury proletariackiej, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1974 r., zm. 11.02. 1978

(100) - 1919 - zm. **LYMAN FRANK BAUM**, pisarz amerykański, któremu sławę przyniosła głównie twórczość dla dzieci. Za cykl opowieści fantastycznych o czarnoksiężniku Ozie otrzymał w 1968 roku Nagrodę im. L. Carrolla, ur. 15.05.1856

7.05. **EUROPEJSKI DZIEŃ E-AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ** - to święto ma na celu uświadomienie Europejczyków o tym, że drogą elektroniczną można kontaktować się z przedstawicielami instytucji w Polsce i na Starym kontynencie. Zarówno składać petycje, wnioski czy tworzyć lokalny budżet.

ŚWIATOWY DZIEŃ ASTMY - obchodzony od 1998 roku w pierwszy wtorek maja z inicjatywy organizacji medycznej Globalna Inicjatywa na Rzecz Astmy (ang. GINA). Celem obchodów jest kształtowanie społecznej świadomości dotyczącej astmy oraz zapewnienie powszechnej opieki medycznej osobom zmagającym się

z tą chorobą.

(10) - 2009 - zm. **KRZYSZTOF PANKIEWICZ**, polski wspinacz, alpinista i himalaista, z wykształcenia doktor nauk farmaceutycznych, uczestnik wielu przełomowych przejść w Tatrach, Alpach, Pamirze, Himalajach i Karakorum, ur. 29.09 1951

8.05. **DZIEŃ BIBLIOTEKARZA I BIBLIOTEK (POLSKA)** - zapoczątkowany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w 1985 roku - dzień ten jest symbolem pracy bibliotekarzy, w którym przedstawiane są dokonania i zawodowe osiągnięcia środowiska bibliotekarskiego, jak i refleksja o tożsamości bibliotek i ich roli w budowaniu dziedzictwa kulturowego.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ZWYCIĘSTWA - obchodzony w celu upamiętnienia zwycięstwa nad hitlerowskimi Niemcami.

(30) – 1989 – ukazał się **PIERWSZY NUMER „GAZETY WYBORCZEJ”** pod redakcją Adama Michnika

ŚWIATOWY DZIEŃ CZERWONEGO KRZYŻA I CZERWONEGO PÓŁKSIĘŻYCA - ten międzynarodowy ruch humanitarny zrzesza niemal 100 milionów wolontariuszy na całym świecie, którzy bezinteresownie pomagają innym ludziom, chronią ich zdrowie i życie.

8-15.05. **TYDZIEŃ BIBLIOTEK**, organizowany od 2004 roku przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w celu zwrócenia uwagi szerokiej opinii publicznej na problematykę upowszechniania czytelnictwa, rolę bibliotek w życiu społecznym i kulturalnym oraz popularyzację różnorodnych form pracy z czytelnikiem.

9.05. **ŚWIĘTO UNII EUROPEJSKIEJ** – Europa ma swoje święto, które celebrowane jest **5 lub 9 maja**. Data zależy od tego, czy dany kraj należy do Unii Europejskiej – jeśli tak, wtedy obchodzi się go oficjalnie 9 maja. Natomiast kraje należące do Rady Europy, ale nie będące członkiem wspólnoty, świętują kilka dni wcześniej **DZIEŃ EUROPY**.

(95) – 1924 – ur. **BUŁAT SZAŁWOWICZ OKUDŻAWA**, rosyjski bard, poeta i prozaik pochodzenia gruzińsko-ormiańskiego, kompozytor popularnych ballad i pieśni lirycznych i satyrycznych, zm. 12.06.1997

10.05. (120) – 1899 – ur. **FRED ASTAIRE**, amerykański tancerz i aktor pochodzenia austriackiego, twórca swoistego stylu tańca będącego połączeniem stepu, tańca towarzyskiego i baletu, przyczynił się do zasadniczej zmiany formuły musicalu filmowego, zm. 22.06.1987

11.05. **DZIEŃ BEZ ŚMIECENIA** - to idea, która jest efektem porozumienia młodzieży z kilkunastu krajów współdziałających w ramach międzynarodowego programu „Europejski Eko-Parlament Młodzieży” - człowiek hurtowo produkuje śmieci i

najgorsze że wielu zostawia je tam gdzie popadnie: na ulicy, nad jeziorem, w lesie, na klatce, w biurze. Sprzątajmy po sobie, a świat będzie czystszy miejscem.

- 12.05. (655) - Kazimierz Wielki **ZAKŁADA AKADEMIEŃ KRAKOWSKĄ WRAZ Z BIBLIOTEKĄ**, dzisiejszy Uniwersytet Jagielloński i Biblioteka Jagiellońska
- 15.05. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ RODZINY** - święto to ustanowione przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 września 1993 roku obchodzimy 15 maja. Ma na celu pogłębienie świadomości społeczeństwa, rządów na temat znaczenia rodziny i jej problemów we współczesnym świecie.
- (160) - 1859 - ur. **PIERRE CURIE**, francuski fizyk, współodkrywca radu, laureat nagrody Nobla w 1903 r. w dziedzinie fizyki wspólnie z żoną Marią Skłodowską i Antoine H. Becquerelem, zm. 19.04.1906
- 16.05. (95) - 1924 - ur. **TADEUSZ KUBIAK**, poeta, satyryk, autor wierszy lirycznych, żartobliwych i satyrycznych, tekstów pieśni masowych, piosenek żołnierskich i rozrywkowych, słuchowisk radiowych, zbiorów wierszy dla dzieci, m.in.: *Gdy zapadnie noc, Tańczące konie, Ptasie ulice, Koń by się uśmieł, Śpiewam ptakom*, zm. 3.06.1979 (40. rocznica)
- (35) - 1984 - zm. **IRWIN SHAW**, pisarz amerykański, scenarzysta, autor powieści o tendencjach pacyfistycznych oraz powieści psychologiczno-obyczajowych, m.in. *Pogody dla bogaczy, Młode lwy*, ur. 27.02.1913
- 17.05. **ŚWIATOWY DZIEŃ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO** - ustanowiony rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 27 marca 2006 roku, poświęcony m.in. nowym technologiom, roli informatyki w rozwoju społecznym i gospodarczym.
- MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PRZECIW HOMOFOBII, TRANSFOBII I BIFOBII** - święto to upamiętnia decyzję Światowej Organizacji Zdrowia z 17 maja 1990 roku, dzięki której Homoseksualizm został usunięty z Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób.
- MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TELEFONÓW ZAUFANIA DLA DZIECI** - inicjatorem święta jest organizacja skupiająca telefony zaufania dla dzieci z całego świata. Celem akcji jest zwrócenie uwagi na tę formę pomocy najmłodszym.
- (95) - 1924 - ur. **KAZIMIERZ DEJMEK**, reżyser teatralny, zm. 31.12.2002
- 18.05. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ MUZEÓW** – To święto, które ma długie tradycje, ustanowiono je bowiem w 1977 roku w Moskwie.
- (220) – 1799 – zm. **PIERRE AUGUSTIN CARON DE BEAUMARCHAIS**, francuski

dramatopisarz, mistrz komedii intrygi, autor komedii, które stały się tematami librett wielu słynnych kompozytorów, m.in. W. A. Mozarta *Wesele Figara* i G. Rossiniego *Cyrulik sewilski*, ur. 24.01.1732

(75) – 1944 – 2. Korpus Polski pod dowództwem generała **Władysława Andersa** zdobył **MONTE CASSINO**, kończąc tym samym bitwę o Rzym i otwierając aliantom drogę do stolicy Włoch.

19.05. **DZIEŃ DOBRYCH UCZYŃKÓW** - pomysłodawcą święta jest Fundacja Ekologiczna Arka. Jej członkowie wpadli na taki pomysł w 2005 roku i do dziś promują tę inicjatywę w społeczeństwie. Arka zachęca do dobrych uczynków zarówno wobec ludzi, jak i zwierząt czy środowiska naturalnego.

20.05. (100) - 1919 - ur. **GUSTAW HERLING - GRUDZIŃSKI**, pisarz, krytyk literacki, dziennikarz, publicysta, eseista, żołnierz, więzień łagrów i obozów NKWD, autor m.in. *Innego świata*, wstrząsającego opisu rzeczywistości obozowej, zm. 4.07.2000

(220) - 1799 – ur. **HONORÉ DE BALZAC**, francuski pisarz, jeden z najbardziej reprezentatywnych twórców literatury francuskiej, ojciec powieści realistycznej, autor m.in. cyklu powieściowego *Komedia ludzka*, zm. 18.08.1850

(40) – 1979 – zm. **EUGENIUSZ PAUKSZTA**, powieściopisarz, publicysta, autor książek dla młodzieży, ur. 9.08.1916

21.05. **ŚWIATOWY DZIEŃ RÓŻNORODNOŚCI KULTUROWEJ** - święto ustanowione zostało przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2002 roku w myśl Powszechnej Deklaracji o Różnorodności Kulturowej. Jego misja to promocja kultury, różnorodności kulturowej i dziedzictwa kulturowego.

ŚWIATOWY DZIEŃ KOSMOSU, ustanowiony z inicjatywy amerykańskich astronautów. Jego celem jest upamiętnienie wydarzeń związanych z badaniem przestrzeni kosmicznej i zachęcenie do zgłębiania tajemnic wszechświata.

22.05. **DZIEŃ PRAW ZWIERZĄT** - 22 maja 1997 roku największa kampania obywatelska na rzecz praw zwierząt w naszym kraju zorganizowana przez Klub Gaja zakończyła się sukcesem. Parlament uchwalił ustawę o ochronie zwierząt . Na pamiątkę tego wydarzenia obchodzimy Dzień Praw Zwierząt.

(155) - 1859 - ur. **Sir ARTHUR CONAN DOYLE**, angielski pisarz pochodzenia irlandzkiego, autor powieści i opowiadań sensacyjno-kryminalnych m.in. *Zaginione światło*, twórca postaci genialnego detektywa Sherlocka Holmesa oraz jego towarzysza doktora Watsona, zm. 7.07.1930

(95) – 1924 – ur. **CHARLES AZNAVOUR**, francuski piosenkarz, kompozytor i aktor filmowy, pochodzenia ormiańskiego, zm. 1.10.2018

(75) – 1944 – ur. **JOHN FLANAGAN**, pisarz australijski, najbardziej znany z bestsellerowej serii książek fantastycznych dla dzieci i młodzieży *Zwiadowcy, Drużyna*

24.05. (80) - 1939 - zm. **ALEKSANDER BRÜCKNER**, polski profesor, filolog, slawista, historyk literatury i kultury polskiej, wykładowca uniwersytetów we Lwowie, Wiedniu, Berlinie, członek Akademii Umiejętności, autor m.in. *Dziejów literatury polskiej*, ur. 29.01.1856

25.05. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DZIECKA ZAGINIONEGO** - ma na celu zwrócenie uwagi na problem zaginięć dzieci i młodzieży. Ustanowił je w 1983 roku ówczesny Prezydent Stanów Zjednoczonych Ronald Reagan, ku pamięci 6-letniego Etana Patza. Chłopiec zaginął 25 maja 1979 roku w dzielnicy SoHo w Nowym Yorku, nigdy go nie odnaleziono. Symbolem pamięci o zaginionych jest kwiat niezapominajki.

26.05. **DZIEŃ MATKI** - obchodzony jako wyraz szacunku dla wszystkich matek.

27.05. (455) - 1564 - zm. **JAN KALWIN** (oryg. Calvin, Jean), francuski reformator religijny i twórca kalwinizmu, odrzucającego autorytet papieża, hierarchię kościelną, obrzędy i sakramenty, głosiciel zbawienia przez wiarę i rygorystyczną etykę, ur. 10.07.1509 (510. rocznica)

(125) - 1894 - ur. **SAMUEL DASHIELL HAMMETT**, pisarz amerykański; twórca tzw. czarnego kryminału, autor. m.in. *Sokoła maltańskiego*, zm. 10.01.1961

(105) – 1914 – ur. **BOHDAN ARCT**, prozaik, lotnik, popularyzator problematyki i wiedzy lotniczej, autor książek poświęconych polskiemu lotnictwu głównie z okresu II wojny światowej, m.in.: *Rycerze biało-czerwonej szachownicy, Bohaterowie nieba*, zm. 11.05.1973

29.05. (20) - 1999 - zm. **DANUTA WAWIŁOW**, poetka, prozaik, tłumaczka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży, m.in. zbioru wierszy *Rupaki* i *Strasznie ważna rzecz*, opowiadania *Czupiradło*, wielu słuchowisk radiowych oraz baśni (wspólnie z mężem, Olegiem Usenko). ur. 14.04.1942

31.05. **ŚWIATOWY DZIEŃ ROZWOJU KULTURALNEGO**

(210) - 1809 - zm. **JOSEPH HAYDN**, kompozytor austriacki, przedstawiciel klasycyzmu w muzyce, tworzący w stylu *Sturm und Drang*, jeden z najbardziej dojrzałych twórców muzyki symfonicznej, sonat, oper, mszy i oratoriów, m.in. *Pór roku, Stworzenia świata*, ur. 31.03.1732

(200) - 1819 – ur. **WALT WHITMAN**, amerykański poeta, uważany za jednego z prekursorów współczesnej literatury amerykańskiej, ojciec wiersza wolnego, autor m.in. kontrowersyjnego i skandalizującego zbioru wierszy *Żdźbła trawy*, zm. 26.03.1892

źródła:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/2019>

<https://www.kalbi.pl/>

kalendaria rocznic i wydarzeń 2019:

- Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu

Opracowała: B. Malentowicz